

LEADER

Joensuun seutu

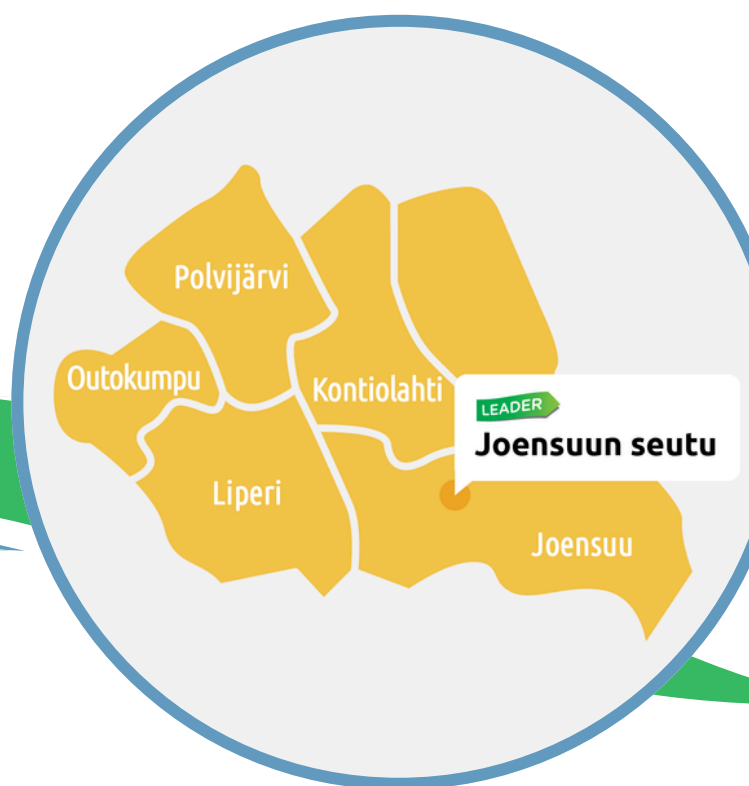
JOENSUUN SEUDUN LEADER -YHDISTYS

2011-2022

MANNER-SUOMEN MAASEUDUN
KEHITTÄMISOHJELMAN LEADER-
TOIMINTATAVAN RAPORTTI

JOENSUUN SEUDUN LEADER –YHDISTYS

Pohjoiskatu 6, 80100 Joensuu
toimisto@joensuunseudunleader.fi
Kotipaikka: Polvijärvi
Y-tunnus: 1065357-4



LEADER

Joensuun seutu



maaseuturahasto



MAASEUTUVERKOSTO



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

maakasta.fi

YHDESSÄ läpi ohjelmakauden

Takana on Leader-historian pisin ohjelmakausi, joka kesti siirtymäkausi mukaan lukien yhdeksän vuotta! Ohjelmakausi pääsi vauhtiin vuonna 2015 ja alkoi uuden opettelulla. Opettelimme uusia käytänteitä, Hyrrän käyttöä ja maksatusmalleja. Osallistuimme myös Joensuussa järjestettyyn Farmari-näyttelyyn yhdessä muiden maaseuturahastotoimijoiden kanssa.

Haluamme olla ja olemme osa ruohonjuuritason toimintaa, mukana ihmisten arjessa. Ja juhlassa! Vuonna 2016 juhliittiin Leadereitten 20-vuotista taivalta. Juhlimme kolmen Pohjois-Karjalan Leader-ryhmän sekä koko maakunnan kehittäjien ja kylätoimijoiden kanssa. Yhdessä.

Ohjelmakauden keskivaiheilla, vuonna 2017 aloitimme laatutyön. Työstimme laatukäsikirjan ja teimme vertaisauditoinnin Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n kanssa. Yhteistyötä yli maakuntarajojen siis.

Ohjelmakauteen mahtui monta poikkeuksellista tapahtumaa, jotka vaikuttivat myös Leader-työhön. Maaseutuvirasto Mavi sekä Elintarvikevirasto Evira yhdistyivät Ruokavirastoksi vuonna 2019. Koko maailmaan vaikuttanut COVID-19-pandemia edesauttoi harppausta digitaaliseen toimintaan, mutta hetkellisesti vei myös kasvokkaiset kontaktit. Korona-aika toi mausteensa myös kansainvälisiin yhteistyöhankkeisiin. Mutta me selvisimme ja saimme opetella monia uusia taitoja ja testata uusia työskentelytapoja.

Ohjelmakauden 2014–2020 jatkoksi saimme toteuttaa kaksivuotisen siirtymäkauden, jonka aikana keskityttiin hankkeiden lisäksi strategiatyöhön. Siirtymäkaudella Venäjän hyökkäyssota käytännössä lopetti yhteistyön Venäjän Karjalaan ja vaikutti myös joidenkin hankkeiden sisältöön. Poikkeusolot täytyi huomioida myös uuden ohjelmakauden strategiatyössä.

Hankemäärämme ovat nousseet vuosi vuodelta ja tämä kertoo, että olemme vakiinnuttaneet asemamme maaseudun kehittämistyössä. Mitä suurin kiitos tästä kuuluu hankkeiden toteuttajille, toimijoille ja talkoolaisille, jotka ovat toteuttaneet työtä oman yhteisönsä parissa. Iso kiitos menneestä ohjelmakaudesta kuuluu myös alueemme kunnanjohtajille, maaseutupalveluille ja Leader-yhteyshenkilöille, kuntien luottamushenkilöille sekä yhteistyökumppaneille. Leader porskuttaa kohti seuraavia ohjelmakausia!



Manner-Suomen maaseudun kehittämis- ohjelma 2014–2020

2. Strategian toteuttaminen vuosina 2014–2020

2.1. Strategian tavoitteiden toteumatilanne

Väylä -sujuvaan arkeen -nimisessä kehittämisstrategiassa ajatuksenamme oli tukea kansalaistoimintaa ja kansalaisyhteiskuntaa. Joensuun seudun Leader -yhdistyksen tavoitteena oli ja on edelleen yhdistyksen toiminta-alueen paikallinen kehittäminen kestävästi kehittämisen periaatteiden mukaisesti. Strategiamme kärkenä ovat toimineet ympäristö, yhteisöt ja yhteistyö sekä yrittäjyys. Strategia on toteutunut hyvin alusta alkaen.

Olemme toimineet paitsi rahoittajana myös välittäjänä ja yhteistyötä rakentavana kehittäjänä, mikä noudattaa Leader-strategian keskeisimpiä laadullisia tavoitteita. Strategian laadulliset sekä määrälliset tavoitteet saavutettiin erinomaisesti. Sekä Leader-kehittämishankkeita että yrityshankkeita toteutui strategiassa tavoiteltu määrä ja enemmänkin. Alkukaudesta yritystukien määrä oli vielä kolmannes tavoitellusta, mutta hakemusten määrä kasvoi loppukautta kohden. Ohjelmakaudella lisättiin strategian mukaisesti esimerkiksi kansainvälisiä hankkeita ja laajennettiin yhteistyötä.

Työpaikkatavoitteista kolme neljäsosaa oli toteutunut vuonna 2017 ja tavoitteet kahdestasadasta työpaikasta ylittyivät jo ennen kauden päättymistä. Uusien hakijoiden määrä oli suurin piirtein tavoitellulla tasolla. Yhdistys on onnistunut aktivoimaan uusia hakijoita kehittämistoimiin, hakijoista lähes 40 prosenttia oli ensikertalaisia. Strategian tavoite oli 50 prosenttia. Kehittämishankkeissa hakijat ovat useammin uudelleen hakijoita kun taas yritystukia hakeneet olivat pääasiassa ensi kertaa asialla. Yritystukien hakijoista 72 prosenttia oli uusia. Teemahankkeiden alatoimenpiteiden hakijoista lähes puolet oli ensikertalaisia.

Lähes kaikki ryhmän käytössä ollut EU-rahoitusosuus sidottiin hallituksen päätöksiin loppuvuodesta 2020. Vuodelle 2021 jäi valtuuksia yhden hankkeen rahoittamiseen. Ohjelmakauden 2014–2020 sidottujen varojen jälkeen uudet hakemukset ohjautuivat siirtymäkauden rahoitukseen.

Jo vakiintuneen käytännön mukaisesti käynnistyvien hankkeiden vetäjille pidettiin aloituspalaveri yhdessä ELY-keskuksen edustajien kanssa. Palaverien tarkoituksena oli ohjata hankkeiden toteuttajia kirjaamaan alusta asti hankkeen toimenpiteet ja kustannukset toimintaraportteihin ja maksatushakemuksiin sopiviin muotoihin. Samalla voitiin tarkentaa hankesuunnitelmia ja käydä läpi maksatukseen kelpaavia ja kelpaamattomia kuluja. Kaikkiaan koko ohjelmakaudella aloituspalavereja pidettiin 145 ja niihin osallistui 363 hankkeiden edustajaa.



2.2. Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet

Vuosi 2014 ja uusi ohjelmakausi aloitettiin sitomalla loput edellisen kauden palautuneista varoista. Uuden ohjelmakauden hankehaku starttasi keväällä 2015. Uusi kausi toi mukanaan uuden strategian lisäksi uusia rahoitusmalleja sekä uudet hankevalintakriteerit.

Ohjelmakaudella 2014–2020 hallituksemme käsitteli yhteensä 187 myönteistä hankehakemusta, sekä 38 kielteistä hakemusta.

Suhteessa strategiaamme painopisteisiin hankkeiden tasapaino parani selkeästi loppukautta kohden. Tutun ilmiön tavoin esimerkiksi yritystukihakemusten määrää kasvoi loppukautta kohden. Aktivoinnilla ja esimerkiksi teemahankkeilla lisättiin yritystukien, että ympäristöön liittyvien hankkeiden osuutta. Hakemuksia saapui selkeästi enemmän kuin mitä voitiin rahoittaa.

351 rahoitettua toimenpidettä

85 yhteisöihin kohdistuvaa hanketta
70 yrityshanketta
32 ympäristöhanketta
164 teemahankkeiden alatoimenpidettä

Uusien hakijoiden osuus

72 % yrityshankkeista
35 % kehittämishankkeista
48 % teemahankkeista

Strategian tavoite 50 %

Kehittämishanke esimerkki

ROUKALAHTI VIIHTYISÄKSI

Roukalahden Kivekkäiden Roukalahti viihtyisäksi -hanke oli kokonaisvaltainen kylän viihtyvyyden kehittämishanke. Hanke laitettiin alulle jo vuonna 2016 ja sen toimenpiteinä toteutettiin kylätalon viihtyvyyden parantaminen niin ulkoa kuin sisältä. Profiilin nostolla haluttiin lisätä kylätalon vieressä sijaitsevan kesäteatterin vieraiden viihtyvyyttä sekä lisätä kylätalon houkuttelevuutta juhla- ja tapahtumapaikkana.

Kivekkäät on myös urheiluseura, joka halusi lisätä kyläläisten liikkumisen mahdollisuuksia ja hyvinvointia. Hankkeeseen kuului myös kylän urheilukentän käytön laajentaminen luistelukäyttöön rakentamalla pukukoppi ja kaukalolaidat.

Roukalahden kylätalo on tänä päivänäkin suosittu juhlatila, jossa kesäisin toimii myös nuoria työllistävä kesäkahvila sekä pieni museo, joka on omistettu paikallisille mestarihihtäjä Tauno ja Martti Lappalaiselle. Kylätalon vieressä sijaitsee myös yksi Pohjois-Karjalan suosituimmista kesäteattereista, jonka ohjelmistossa on esitetty paljon mm. Markku Pölösen näytelmiä. Ohjaajina ovat toimineet mm. Hannu Virolainen, Jyrki Utriainen ja Kai Paavilainen.



Yrityshanke esimerkki

OUTOPLAN OY – YRITYSTOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN

Outokumpulainen insinööritoimisto Outoplan Oy haki vuonna 2017 yritystukea toiminnan käynnistämiseen. Yrityksen perustamisvaiheeseen ohjattiin perustamistukea kouluttautumiseen ja investointirahoitusta toimiston laite- ja ohjelmistohankintoihin. Alussa suunnittelu- ja asiantuntijapalveluja teollisuuteen sekä julkiselle rakentamiselle tarjoava yritys työllisti neljä henkilöä ja vuoden 2018 alussa jo kymmenen henkilöä Itä-Suomessa. Lisäksi yksi henkilö oli komennuksella Indonesiassa.

Nopeasti kasvanut yritys hyödynsi etätyömahdollisuuksia heti alusta alkaen. Päätoimipaikka sijaitsee edelleen Outokummussa ja sivutoimipisteet sijaitsevat Joensuussa, Siilinjärvellä, Kuopiossa sekä Jyväskylässä, Yritys työllistää nykyisin 24 henkilöä.



Ympäristöhanke esimerkki

YHDESSÄ AIDAT KUNTOON

Maaseudun Sivistysliiton Joensuun kulttuuriyhdistys ry:n Yhdessä aidat kuntoon-hankkeen tavoite oli saada ihmiset huolehtimaan lähiympäristöstään yhteisöllisesti. Hankkeessa kunnostettiin 10–20 vuotta vanhoja perinteisiä pistoaitoja sekä rakennettiin uutta aitaa yhteensä 1400 metriä eri puolille Joensuun seudun pitäjiä ja kyliä.

Hankkeella korostettiin maaseudun parhaita voimavaroja; yhdessä tekemistä ja talkootyötä. Hakijan kokemuksen mukaan parhaita talkootyökohteita ovat perinteisten aitojen rakentaminen ja kunnostaminen, jossa on riittävästi haasteita, erilaisia työtehtäviä ja kuitenkin työ on konkreettista ja kaikkien ihmisten tehtävissä. Merkityksellisen työn tekeminen innostaa ja kiinnostaa laajasti eri ihmisiä. Aitatalkoihin osallistui kaikkiaan 81 ihmistä ja lisäksi hanke työllisti neljä työntekijää. Huolella ja ammattilaisen ohjauksessa tehdyt aidat kaunistuttavat ympäristöä vielä vuosikymmeniä.

“Aita on mahtava yhteisöllisen talkootyön kohde, jokaiselle löytyy tekemistä.”

Timo Reko, Maaseudun Sivistysliitto





Omat hankkeet

Yhdistys toteutti yhteensä 19 omaa hanketta sisältäen myös yhdistyksen toiminnan pyörittämistä ja aktivointityötä varten haetut toimintarahahankkeet. Omissa hankkeissa toteutettiin neuvontaan ja aktivointiin keskittyvät Oppia ja elinvoimaa yhteistyöstä - sekä Liimaksi -hankkeet, kansainvälisiä hankkeita, yhteistyöhankkeita, sekä yhdeksän teemahanketta. Lisäksi hankkeita haettiin muista rahoituslähteistä.

Oppia ja elinvoimaa yhteistyöstä

Hankkeella lisättiin Leader-toimijoiden tietoja ja taitoja sekä houkuteltiin uusia toimijoita yhdistys- ja hanketoiminnan pariin. Uusia kehittämisideoita ja -oppeja haettiin järjestämällä koulutustilaisuuksia, opintomatkoja ja seminaareja, tehtiin laatutyön kehittämistä sekä aktivoitiin kansainvälistä Leader-toimintaa. Hankkeella mm. toteutettiin:

- Opintoretkei Savoan 2015
- Itä-Suomen ELY-keskusten ja Leader-ryhmien opintomatka Viroon 2016
- Opintomatka Venäjän Karjalaan 2016
- Raplamaan Leader-ryhmän vierailu Joensuuhun 2016
- Opintomatka Viroon 2017
- Jäsenmatka Lokaali 2018 -tapahtumaan Savonlinnaan 2018



Liimaksi

Hankkeella laajennettiin yhteistyötä ja haettiin uusia kehittämisideoita ja oppeja järjestämällä koulutus-, opinto- ja tutustumismatkoja sekä niihin liittyviä tilaisuuksia. Hanke käynnistyi 2018 ja jatkui vuoden 2020 loppuun. Hankkeella mm. toteutettiin:

- Opintomatka Venäjän Karjalassa sijaitsevaan Prääsään 2019
- Yhdistetty opinto- ja hankeneuvottelumatka Ranskaan, Vexin Normand-alueelle 2019
- Työpanos Pohjois-Karjalan Martat ry:n Marttojen Ilmastokoti -hankkeelle 2020
- Yhdistyksen oma perehdytyskansio





Kansainväliset hankkeet

ARTour

Vuonna 2017 Joensuun seudulla ARTour-hanketta lähdettiin rakentamaan nuorten ideoille, toiveille ja ajatuksille. Hanketta varten alueen nuorista koottiin oma toimintaryhmä. Toiminnan ytimessä oli alusta alkaen yhdessä tekeminen. Ryhmä kokoontui yhdessä sovittuina ajankohtina ideoimaan, suunnittelemaan ja toteuttamaan hankkeen tavoitteiden mukaista tekemistä ja toimintaa alueen nuorille ja lapsille.

Kansainvälisessä nuorisohankkeessa oli mukana neljä Leader-ryhmää; Atert Wark Luxemburgista, Pays de Brocéliande Ranskasta, Wartburgin seutu Saksasta ja Joensuun seudun Leader Suomesta. Hankkeeseen osallistui Leader-ryhmien lisäksi nuoria Suomesta, Luxemburgista, Ranskasta ja Saksasta. Maaseudulla asuvia 15–18-vuotiaita nuoria rohkaistiin tuottamaan paikallista arjen kulttuuria, kuten erilaisia tapahtumia ja ajanvietettä yhdessä paikallisen väestön kanssa.

Oman alueen toiminnan lisäksi nuoret kokoontuvat yhteisille leireille; 2017 Luxemburgissa, 2018 Ranskassa ja 2019 Suomessa, Kontiolahdella. Vallitsevan Covid 19-pandemian vuoksi hankkeen viimeinen kokoontuminen Saksassa jouduttiin ensin siirtämään vuodelta 2020 ja lopulta perumaan kokonaan vuonna 2021. Osallistuvat tahot järjestivät leiriviikon aikana toimintaa omalla alueellaan.

Suomessa hankkeen aikana järjestettiin 42 kokoontumista (2017–2020) sekä neljä virtuaalitapaamista (2020) ja lisäksi viisi tapahtumaa; Pihämäen toimintapäivä lapsiperheille, Halloweenin kutsuvierasilta, Ameisin Reis Kontiolahti-pyöräily, virtuaalikyläilta sekä Taidetorstai.





Vertaisohjaajia Karjalan kylille

Joensuun seudun Leader -yhdistys käynnisti oman kehittämishankkeen vuoden 2017 alussa yhteistyössä Pohjois-Karjalan Martat ry:n ja Maaseudun Sivistysliiton kanssa. Hankkeessa koulutettiin maaseudun vapaaehtoistoimijoita yhteisökehittämisen, asuinympäristön pienrakentamisen ja luonnontuotteiden keruun vertaisohjaajiksi Joensuun seudulla. Hankkeella onnistuttiin aktivoimaan niin kotimaan kuin Venäjän Karjalan kylätoimijoita.

Alkuperehdytyksen jälkeen vertaisohjaajat pääsivät soveltamaan oppejaan omille asuinpaikoille ja Venäjän Karjalan pilottikyliin. Hankkeen aikana saatiin luotua hyvät yhteydet Prääsän, Kinnermäen, Kotkatjärven ja Ylä-Aunuksen aktiivitoimijoihin sekä kuntapäätäjiin.

Frennish – Suomalaisen ja ranskalaisten nuorten yhteinen elokuvahanke (2020)

Vuonna 2020 kansainvälisenä hankkeena käynnisteltiin Nuorten elokuva -hanketta yhdessä ranskalaisen Vexin Normand Leaderin kanssa. Ajatuksena oli, että nuoret tekevät yhdessä dokumenttielokuvan, joka kuvaa alueitten elämää nimenomaan suhteessa ympäristöön ja paikallisuuteen.



Suomessa hanketta toteutti Pohjois-Karjalan elokuvayhdistys ja Ranskassa Association Entre les Lignes-yhdistys.

Ranskan Leader-ryhmä vetäytyi hankkeesta pois, joten hanke toteutettiin normaalina kehittämishankkeena.

Ranskalaisten mukanaolon lisäksi korona-aika lisäsi haasteita hankkeen yhteydenpidolle ja toteutukselle.

Lopuksi elokuva päätettiin toteuttaa paikallisesti Joensuun seudulla. Viisi liperiläistä nuorta käsikirjoittivat, kuvasivat ja äänittivät yhdessä elokuvayhdistyksen ammattilaisten kanssa Kestävien valintojen ruokaa -dokumentin. Dokumentti sai ensi-iltansa Joensuun seudun Leader -yhdistyksen Puurobileissä 2021. Elokuva löytyy Pohjois-Karjalan elokuvayhdistys ry:n YouTube-kanavalta.





Teemahankkeet

Ohjelmakauden uusi työkalu eli teemahanke otettiin kokeiluun ensimmäisen kerran vuonna 2016. **Pienet investoinnit** -teemahankkeella haluttiin helpottaa yleishyödyllisten yhdistysten pienimuotoisia kalusto- ja laitehankintoja.

Hankehakuun osallistui yhteensä 23 hakijaa, joista yksi perui hakemuksensa. Mukana oli laajasti eri alojen yhdistyksiä ja hankinnat liittyivät esimerkiksi liikkumiseen, musiikkiin, virkistykseen ja ympäristönhoidon edistämiseen, frisbeegolf-radan rakentamiseen ja lämpöpumpun hankintaan.

9 teemahanketta, joissa
164 alatoimenpidettä, jotka
sisälsivät mm.
74 investointia
44 tapahtumaa
kesätöitä 81 nuorelle

Suomen itsenäisyyden 100-vuotis juhlavuotta silmällä pitäen avattiin vuonna 2016 haettavaksi **Paikat kuntoon ja pidot pystyyn I** sekä **Paikat kuntoon ja pidot pystyyn II** -teemahankkeet. Hankkeilla kannustettiin kyliä ja yhdistyksiä tuottamaan tapahtumia ja yleisötilaisuuksia sekä tuettiin tapahtumiin liittyviä laite- ja kalustohankintoja.



Paikat kuntoon ja pidot pystyyn -teemahanke käsitti kaikkiaan neljä osiota. Kokonaisuus oli jaettu neljään eri osaan siksi, että hakukierroksia haluttiin tehdä kaksi ja toisaalta kehittämis- ja investointihankkeet pidettiin erillään. Molemmat haut saivat suuremman suosion kuin kuviteltiin ja kaikkiin neljään hankkeeseen lisättiin varoja alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna.

Tapahtumateemahankkeen ensimmäisessä hakuvaiheessa hallitus myönsi tukea 20 kehittämiseen liittyneeseen alatoimenpiteeseen sekä 17 investointeihin liittyneeseen alatoimenpiteeseen. Toisessa hakuvaiheessa tukea myönnettiin 24 kehittämiseen ja 21 investointeihin liittyneeseen alatoimenpiteeseen. Yhteensä tuettiin siis kaikkiaan 82 alatoimenpidettä.

Tapahtumien ja investointien jälkeen haluttiin keskittyä nuoriin ja yhdistys toteutti vuonna 2018 **Nuoret kesätöihin** ja vuonna 2019 **Nuorille töitä ja yhdistyksille oppia** kesätyöllistämisen teemahankkeet. Alatoiminpiteillä oli mahdollista työllistää yhdestä kahteen 15–18-vuotiaasta nuorta 100 prosentin tuella. Nuoria palkattiin yhteensä 46 vuonna 2018 ja vuonna 2019 nuoria palkattiin 35.

Nuorille tarjotut työt olivat perinteisiä kesätöitä, kuten museo-opas ja kesäkahvilan myyjä sekä leiriohjaaja. Muutaman nuoren työtehtävinä olo kylätalon suursiivous ja pihan siistiminen. Muutamassa työpaikassa nuorten tehtävät muokkautuvat heidän taitojensa mukaan, työhön saattoi esimerkiksi kuulua valokuvausta tai somen käyttöä. Pari nuorta palkattiin myös kyläkavereiksi, edistämään kyläyhteisön viihtyisyyttä. Lisäksi hanketoimijoille järjestettiin koulutus heti toukokuun alussa työnantajan rooliin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.



Kylä- ja yhdistystoimijoiden toiveiden mukaisesti avattiin haettavaksi **Pienet investoinnit 2020** -teemahanke. Hankkeen tarkoituksena oli helpottaa paikallisia yhteisöjä ympäristöystävällisten pienimuotoisten hankintojen tekemisessä ja ympäristöystävällisten rakennuskohteiden toteuttamisessa.

Hakemuksia saapui määräaikaan mennessä 14 kappaletta. Alatoimenpiteinä toteutettiin esimerkiksi aurinkopaneelien hankinta, kylätalon lämmöneristyksen parantaminen, maisemalammaslaitumen rakentaminen sekä uuden lieden ja perämoottorin hankinta.

Kauden viimeisenä teemahankkeena toteutettiin **Lähde kylään!** Teemahankkeella haluttiin rohkaista yhteisöjä toteuttamaan opintomatkoja joko kotimaahan tai ulkomaille sekä tukea paikallisten toimijoiden kansainvälistymistä. Opintomatkojen avulla toimijat pystyivät hakemaan oppia ja hyviä käytänteitä muualta luoden samalla yhteistyöverkostoja.

Teemahankkeen haku avautui vuonna 2020 samaan aikaan COVID19 pandemian kanssa ja ymmärrettävästä syystä teemahanke ei herättänyt yhdistyksissä suurta intoa. Hakemuksia saapui kaksi. Toisen hakemuksen opintomatka suuntautui kotimaahan ja toisen Pietariin. Opintomatka jäi lopulta toteutumatta koronan sekä Venäjän hyökkäyssodan vuoksi. Kahden force majeure syyn vuoksi alatoimenpiteelle haettiin muutosta ja opintomatka suuntautui lopuksi Riikaan ELY-keskuksen hyväksyttyä muutoksen.





Yhteistyöhankkeet

Viestintä

Pohjois-Karjalassa maaseuturahastoviestintää on tehty tiiviissä yhteistyössä Pohjois-Karjalan Leader-ryhmien, Joensuun seudun maaseutupalveluiden (nyk. Pohjois-Karjalan maaseutupalvelut) ja Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kanssa. **Viestinnästä virtaa** jatkoi vuonna 2016 jo aiemmin alkanutta viestintäyhteistyötä. Hankkeessa tuettiin maaseuturahaston ja -verkoston toimintaa viestinnän keinoin tarjoamalla viestinnällisiä tukitoimia verkoston jäsenille. Lisäksi viestittiin rahaston mahdollisuuksista ja välitettiin tietoa rahoitetuista kohteista niin suuren yleisön kuin hallinnon käyttöön.

Hyvin sujunutta viestinnällistä yhteistyötä jatkettiin vuonna 2019 käynnistyneellä **Viesti ja Vaikutu!** -hankkeella. Pohjois-Karjalan ELY-keskus jäi pois varsinaisesta hankkeen toteuttajasta, mutta jatkoi mukana tehden yhteistyötä mm. Maakaistan sivujen päivityksessä. Hankkeen toimet jakautuivat neljään teemaan; vaikuttavuutta osoittavien tietojen esiin kaivamiseen, tietojen visualisointiin, vaikuttavuuden esittämiseen sekä tulevaisuuden näkymien hakemiseen.

Osana viestintähankkeen toimia kerättiin Leader-hankkeiden tuloksia Leader-toiminnan alkuajoista eli Leader II kaudesta lähtien. Joensuun seudulla urakka tiesi 872 hankkeen tietojen kokoamista. Tavoitteena oli tehdä kuntakohtaisia havainnollisia graafisia esityksiä hankkeiden tuotoksista. Tietojen kokoaminen tehtiin vuoden 2019 aikana ja viestintähankkeen grafiikan osaaajat muokkasivat esitykset vuoden 2020 kuntakierrokselle.

Yritysryhmähankkeiden hallinnointi

Yritysryhmähankkeille on ollut hankalaa löytää hallinnoijia. Alueen yrittäjien toiveesta ja tarpeesta nousseiden hankeideoiden toteuttamiseksi päätimme Leader-ryhmänä ryhtyä hallinnoimaan ELY-keskuksen rahoittamia hankkeita.

Kumpikin yritysryhmähanke lähti liikkeelle vuonna 2020. Toinen hankkeista, **Laatua Liperin matkailuun** -yritysryhmähanke oli neljän matkailuyrittäjän hanke. Yrittäjät halusivat keskittyä laadukkaampaa markkinointiin ja palveluntarjontaan. Yrittäjille järjestettiin digimarkkinointikoulutusta ja matkailualan turvallisuuspässikoulutusta.

Vastuulliset valmistajat -yritysryhmähanke oli samaan aikaan liikkeelle lähtenyt, viiden elintarkealan yrittäjän vastuullisuuskoulutukseen keskittynyt hanke. Yrityskohtaisesti hankkeella parannettiin näkyvyyttä ja markkinointia sekä haettiin kansainvälistymistä ja uusia raaka-aineiden tuottajia. Hankkeella järjestettiin muun muassa digimarkkinoinnin ja vastuullisuuden koulutusta.

Euroopan meri- ja kalatalousrahasto, EMKR

Itä-Suomen Kalatalousryhmän EMKR-rahoituksella toteutimme **Kansainvälistyminen ja verkostoituminen, opintomatkat**-hanketta. Ammattikalastajille, kalastusmatkailuyrittäjille sekä kalavesien kunnostamisesta kiinnostuneille suunniteltiin järjestettävän 3–4 opintomatkaa sopiviin kohteisiin Suomessa ja ulkomailla.

Ensimmäiset vuonna 2019 toteutuneet opintomatkat suuntautuivat Ruotsiin, jossa tutustuttiin kansalaislähtöiseen purovesien kunnostukseen ja Hollantiin, jossa tutustuttiin sisävesikalastukseen. Keväällä 2020 oli tarkoitus hakea oppia Ahvenanmaan kalastusmatkailuyrittäjiltä ja käydä kalastusalan messuilla. Matkat siirtyivät COVID-19-pandemia vuoksi vuodelle 2022.



Muut rahoituslähteet

Liikennevirasto (nyk. Traficom): Liikkumisen ohjauksen valtionavustus

Kyliltä liikkeelle -hankkeessa (2018) ideoitiin yhdessä Outokummun kylä/asukasilloissa erilaisia maaseudun liikkumisen vaihtoehtoja ja otettiin käyttöön asukkaille sopivia kestävää liikkumista tukevia käytänteitä.

Euroopan sosiaalirahasto (ESR)

Kotona kylillä verkossa -hankkeella haluttiin olla mukana ehkäisemässä koronaviruspandemiasta johtuvien poikkeusolojen aiheuttamaa syrjäytymistä, etenkin maaseudulla. Hankkeessa järjestettiin yhteisöllisyyttä tukevia iltoja virtuaalisesti. Iltojen teemat ja aiheet suunnattiin eri ikäisille ja eri asioista kiinnostuneilla maaseudun asukkaille. Iltojen saama hyvä vastaanotto rohkaisi jatkamaan iltojen järjestämistä ilman erillistä hanketta Leader-ryhmän omana toimintana.





3. Leader-ryhmä alueensa kehittäjänä

Leader-toimintaa 20 vuotta

Vuosi 2016 johdatteli meitä pyöreiden vuosien juhlintaan. Jo varhaisessa vaiheessa päätettiin järjestää yhteiset juhlat Keski-Karjalan Jetinan ja Vaara-Karjalan Leaderin kanssa. Fiinit juhlat järjestettiin Joensuussa hotelli Kimmelissä lokakuussa. Juhlahumuun valmistauduimme julkaisemalla Maakaista.fi -sivuilla Leaderin juhlablogia. Blogissa muun muassa yhdistyksemme ensimmäinen puheenjohtaja Pertti Rannikko muisteli kuinka Leaderin alku oli kansalaistoiminnan uhoa.

Juhlissa muisteltiin ja palkittiin hankkeita koko 20-vuotiselta taipaleelta. Joensuun seudun Leader -yhdistys halusi palkita oivallisena kylänä Selkien kylän Kontiolahdelta, paikallisena hyväntekijänä Parempi Arki ry:n Joensuun Enosta sekä IskelmäRex-radiokanavan Kyläradiotoiminnasta.





3.1. Leader-ryhmän oma toiminta ja verkostot

Ryhmällä on keskeinen rooli maaseudun kehittäjä- ja maaseutuohjelman toimijaverkostossa. Tiiviisti verkostoon ja yhteistyökumppaneihimme ovat kuuluneet Pohjois-Karjalan kaksi muuta Leader-ryhmää, Maaseudun Sivistysliiton paikalliset yhdistykset; Pohjois-Karjalan aluejärjestö ja Joensuun kulttuuriyhdistys sekä Pohjois-Karjalan kylät ry ja Joensuun seudun (nyk. Pohjois-Karjalan) maaseutupalvelut. Yhteistyö on merkinnyt yhteisiä esiintymisiä, yhdessä järjestettyjä tilaisuuksia ja kyläkiertoja. Osaltaan yhteistyö on ollut maaseutualueilla tarvittavien hankkeiden ideointia ja suunnitteluakin.

Yhdistyksellä on ollut edustusta paikallisissa, maakunnallisissa sekä valtakunnan tason ohjaus- ja työryhmissä:

- Pohjois-Karjalan maaseutuohjelman ohjausryhmä
- Pohjois-Karjalan kylät ry:n hallitus
- Suomen kylätoiminta ry:n Leader-jaosto
- Maaseuturahaston viestijöiden verkosto
- Itä-Suomen kalatalousryhmä ja sen hankepäätöksiä valmisteleva Rajupusu ry:n (nyk. SavonLuotsi Leader ry) kalajaosto

Kyläkierto 2017

24 kyläiltaa

450 osallistujaa

Yhteistyössä Maaseudun Sivistysliiton ja Pohjois-Karjalan Kylät ry:n kanssa

68 % tuntee Leaderin!

Vuonna 2017 Silva-messuilla ja Liperin Leipäpäivässä toteutettu kysely, vastaajia 668

Samaan aikaan uuden ohjelmakauden käynnistymisen kanssa järjestettiin Joensuussa Farmari-maatalousnäyttely heinäkuussa 2015. Joensuun seudun Leader -yhdistys organisoii näyttelyyn maaseutuohjelman yhteisteltan, jossa oli maaseuturahastotoimijoiden lisäksi 41 toimijaa. Teltan teemana oli vuoden valtakunnallinen viestintäteema; Päivitä maaseutusi. Farmari-näyttelyn lisäksi yhdistyksemme on ollut vuosittain mukana toiminta-alueen kuntien tapahtumissa. Mukana on oltu muun muassa Liperin Leipäpäivässä ja Silva-metsänäyttelyssä.

Vuonna 2017 toteutimme Maaseudun sivistysliiton ja Pohjois-Karjalan kylät ry:n kanssa yhteisen kyläierroksen. Mukana tilaisuuksissa oli usein myös kunnan edustajia ja paikallisia Leader-hallituksen jäseniä. Yrityshankkeiden aktivoimiseksi toteutimme vuonna 2018 yritysiltamat-kierroksen toiminta-alueellamme.

Laatukäsikirjan työstö huipentui vuonna 2018 vertaisauditointiin Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n kanssa.



3.1. Yhdistys ja sen resurssit

Jäsenistö

Jäsenistöä on aktivoitu lähettämällä säännöllisesti jäsenkirjeitä ja järjestämällä jäsenretkiä. Joulukuussa 2015 järjestimme jäsenistölle jäsenretken Savoan. Aiemmasta yhteistyöstä tutun virolaisen Mittetlundsühing Raplamaa Partnerluskogu Leader-ryhmän jäsenmatka suuntautui Joensuun seudulle vuonna 2016. Noin nelisenkymmentä vierasta tutustui alueemme Leader-hankkeisiin. Vastaavasti Joensuun seudun Leaderin jäsenille järjestettiin opintomatka Viroon keväällä 2017. Matkalle osallistui 13 henkilöä. Matkan aikana tutustuimme virolaisen ryhmän rahoittamiin hankkeisiin, sekä kehittämishankkeiden kohteisiin että yrityksiin kahden päivän ajan.

Jäsenmäärä vuosina 2014–2020

Vuosi	Jäsenmäärä	Henkilö-jäseniä	Yhteisö-jäseniä	Naisia	Miehiä
2014	338	258	80	141	117
2015	346	257	89	143	114
2017	353	255	98	116	139
2019	364	260	104	1221	139
2020	349	244	105	113	131





Hallitus

Yhdistyksemme sääntöjen mukaan yhdistyksen puheenjohtaja valitaan vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voi olla puheenjohtajana yhtäjaksoisesti korkeintaan kuusi vuotta. Hallituksen 12 jäsentä sen sijaan valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja korkeintaan kahdeksi kaksivuotiskaudeksi peräkkäin. Joka vuosi puolet hallituksen jäsenistä on erovuorossa kolmikannoittain. Lisäksi hallitukseen valitaan kolme varajäsentä, jotka edustavat yksi kutakin kolmikantaisuuden tahoa. Varajäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan. Heillä on aina läsnäolo ja puheoikeus hallituksen kokouksessa. Varajäsenen äänioikeudesta päätetään erikseen kussakin hallituksen kokouksessa ja se riippuu läsnä olevista hallituksen varsinaisista jäsenistä.

Vuonna 2016 hallitustyöskentelyssä aloitettiin sähköinen siirtymä. Tämä on tarkoittanut esimerkiksi kokousmateriaalien toimittamista sähköisessä muodossa. Lisäksi tulostettavien kokousmateriaalien käytöstä on luovuttu hallituksen kokouksissa. Hankkeiden lisäksi hallituksessa on keskusteltu yhdistyksen laatutyöstä, tavoitteista ja seurattavista mittareista. Hallitustyöskentelyn apuna on toiminut hallituksen jäsenistä koostuva laatu- ja strategiaryhmä, joka vielä alkukaudesta tunnettiin nimellä työjaosto.



Hallitus

Yhteensä 108 henkilöä (vuoteen 2020 mennessä)

Kokoontumiskertoja 10-12/vuosi
Kokousten osallistumisprosentti 99,7 %



Henkilöstö

Yhdistyksemme henkilöstö on varsin kokenutta, yhteensä henkilöstöllä on yli 70 vuoden kokemus Leader-työstä. Päätoimisia työntekijöitä yhdistyksellä on ollut kolme ohjelmakaudella 2014–2020. Toiminnanjohtaja Antero Lehikoinen, hankesihteerinä Riitta Martikainen ja projektipäällikkönä Esko Lehto. Vuonna 2017 Esko Lehto jäi opintovapaalle ja yhdistykseen palkattiin kokoaikaiseksi hankeneuvojaksi Anna-Maria Hämäläinen.

Osa-aikaisesti yhdistyksellä työskenteli viestinnässä tiedottaja Mari Voutilainen ja web-designer Siiriliina Riikonen. Heidän lisäksi viestintähankkeessa Tiina Mättö toimi media-assistenttiharjoittelijana ja juttutuotantoa teki Roosa Piiparinen.

Anna-Maria Hämäläinen siirtyi vuonna 2020 osa-aikaiseksi hankeneuvojaksi ja aloitti työskentelemään osa-aikaisena kyläasiamiehenä Pohjois-Karjalan Kylät ry:ssä. Syksyllä 2020 Anna-Maria jäi perhevapaalle ja hankeneuvojana aloitti 50 prosentin työajalla Tanja Airaksinen, joka työskenteli lisäksi osa-aikaisena Maaseudun Sivistysliitolla.

ARTour- hankkeessa nuorten ohjaajana toimivat hankkeen eri vaiheissa, Eija Jalkanen, Niina Karttunen sekä Niina Myyry. Lisäksi yhdistyksessä työskenteli Oxana Rassokha osa-aikaisena projektiaavustajana hoitaen suhteita Venäjän Karjalaan.

LEADER
Joensuun seutu

Niskakatu 4 A
80100 Joensuu
www.maakaista.fi/joensuun-seutu
joensuun.seutu@maakaista.fi

Toiminnanjohtaja
Antero Lehikoinen
puh. 040-508 6416
antero.lehikoinen@joensuu-leader.net

Hankesihteerit
Riitta Martikainen
puh. 0400-322 155
rita.martikainen@joensuu-leader.net

Tiedottaja
Mari Voutilainen
puh. 040-508 6143
mari.voutilainen@maakaista.fi

Verkkosuunnittelija
Siiri Riikonen
siiririikonen@maakaista.fi

Projektipäällikkö
Esko Lehto
puh. 050-540 9901
esko.lehto@joensuu-leader.net

Sääntömuutokset

Yhdistyksen sääntöjä muutettiin vuosikokouksessa vuonna 2014. Toimialuetta muutettiin siten, että siihen sisältyy koko Joensuun kaupungin alue. Aikaisemmin Joensuusta toimialueeseen kuuluivat vain maaseutualueet. Tavoitteena oli se, että myös Joensuun keskustassa asuvat voisivat osallistua maaseudun kehittämiseen ja toisaalta yhdistys voisi eri rahoituksella toimia myös kaupunkialueella.

Samalla tehtiin mahdolliseksi sähköinen osallistuminen yhdistyksen yleisiin kokouksiin ja tilintarkastustapaa muutettiin niin, että kahden tilintarkastajan sijaan valitaan tilintarkastaja ja toiminnantarkasta.

Vuonna 2020 sääntöjä muutettiin toimialueen osalta. Toimialueeseen lisättiin Heinäveden kunta. Näin myös Heinäveden asukkailla ja yhteisöillä oli mahdollisuus osallistua yhdistyksen hallitustyöskentelyyn jo ennen kuin Heinävesi liittyi yhdistyksen Leader-alueeseen uudella ohjelmakaudella vuoden 2023 alussa.

Yhdistyksen talous

Yhdistyksen taloustilanne on hyvä. Edellisen kauden toimintarahan riittävyttä ennakoitiin niin, että se riitti kesäkuuhun 2015 asti. Yhdistyksen hallinnoima maakunnallinen viestintähanke päättyi helmikuun lopussa 2015, jolloin vireillä oli jo uusi viestintähanke. Näin koko henkilöstö saatiin pidettyä töissä yli ohjelmakauden vaihdoksen.

Uuden ohjelmakauden puolella hankepäätöksiä ja maksatusten käynnistymistä odotellessa, käytettiin toiminnan ylläpitoon kunnilta laskutettuja kuntaosuuksia. Yhdistyksen omia varoja käytettiin omien hankkeiden yksityisen rahan osuuksiin, muistamisiin ja muihin menoihin, jotka eivät ole olleet toimintarahan tai muiden hankkeiden kuluja.





Manner-Suomen maaseudun kehittämis- ohjelman siirtymäkausi 2021–2022

4. Strategian toteuttaminen vuosina 2021–2022

4.1. Strategian tavoitteiden toteumatilanne

Ohjelmakauden loppumetreillä keskityimme perustyön lisäksi uuden strategian kirjoittamiseen ja strategiaprosessin osallistamiseen. Suhteessa strategian painopisteisiin hankkeiden tasapaino parani loppukautta kohden. Virallisen päätöksen saaneiden hankkeiden rahoitus noudattaa strategian painopisteiden jakautumista.

Ryhmän rahoittamat hankkeet tukivat strategian laadullisten tavoitteiden toteutumista. Uusia ja erilaisia yrityksiä on syntynyt ja kehittämishankkeissa on keskitytty yhteistöihin. Strategian määrällisten tavoitteiden toteutuminen on edennyt hyvin. Sekä Leader-kehittämishankkeita, että yrityshankkeita on käynnistynyt ja toteutunut lähes strategiassa tavoiteltu määrä. Myös ympäristöhankkeita on saatu vireille enemmän kuin strategiassa määriteltiin. Strategiassa asetetut työpaikkatavoitteet ovat ylittyneet jo aiempina vuosina. Uusien hakijoiden määrä on suurin piirtein tavoitellulla tasolla. Varsinkin yritystukia hakeneet ovat ensi kertaa asialla.

4.2. Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet

Hallituksen päätöksillä sidottiin lähes koko ohjelmakauden jäljellä ollut myöntövaltuus. Yhtä hanketta lukuun ottamatta kaikista hallituksen käsittelemistä ja hallituksessa myönteisen päätöksen saaneista hankkeista, saatiin myönteinen päätös myös Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta. Viimeiset hankepäätökset tulivat ELY-keskuksesta aivan vuoden 2022 lopussa.

Ryhmän koko ohjelmakauden kehys sidottiin EU-rahoituksen osalta käytännössä kokonaan. Kuntien hankkeisiin käytetyn alhaisen tukiprosentin ja sitä kautta kertyneen kuntien suoran hankkeisiin kohdistuneen rahoituksen vuoksi valtion rahoitusosuutta sen sijaan jäi jonkun verran käyttämättä. Käyttämätöntä valtion rahoitusosuutta siirsimme Keski-Karjalan Jetina ry:lle ja Vaara-Karjalan Leader ry:lle. Vaara-Karjalan Leader ry perui myöhemmin valtion rahoitusosuuden siirron.

Joensuun seudun Leader-ryhmän hankkeiden tuloksena on siirtymäkaudella aktivointitilaisuuksiin osallistunut 2 150 henkilöä, parantuneista maaseutupalveluista on hyötynyt 17 700 asukasta, uusia työpaikkoja on luotu seitsemän ja hankkeissa on työllistynyt kaksi henkilöä.

	strategian painopiste			yhteensä
	yrittäjyys	yhteisöt	ympäristö	
käsitellyt hakemukset, kpl	13	22	4	39
hallituksen kielteinen päätös, kpl	2	4	2	8
hallituksen myönteinen päätös, kpl	11	18	2	31

Yhdistyksen hallituksen käsittelemät hakemukset vuosina 2021 ja 2022 strategian painopisteittäin.

	strategian painopiste			yhteensä
	yrittäjyys	yhteisöt	ympäristö	
käsitellyt hakemukset, kpl	134	149	35	318
hallituksen kielteinen päätös, kpl	24	25	5	54
hallituksen käsittelyn jälkeen ELYyn siirtyneet, kpl	4	1		5
hallituksen myönteinen päätös, kpl	106	123	30	259

Yhdistyksen hallituksen käsittelemät hakemukset strategian painopisteittäin koko ohjelmakaudella.

	strategian painopiste						
	yrittäjyys		yhteisöt ja yhteistyö		ympäristö		yhteensä
	€	osuus %	€	osuus %	€	osuus %	
siirtymäkaudella 2021 ja 2022 käsitellyt hakemukset	554410	44	628619	50	73343	6	1256372
koko ohjelmakaudella 2014–2022	1891680	29	3472166	54	1091413	17	6455259
osuus strategiassa, %		30		50		20	

ELY-keskuksen päätöksen saaneiden hankkeiden rahoituksen jakautuminen strategian painopisteisiin.

Kehittämishanke esimerkki

HYPPY KYLILLE



Polvijärven 4H-yhdistyksen Hyppy Kylille -hankkeella tuotiin uusia lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia maaseutukylille Polvijärven, Outokummun ja Liperin alueilla. Hanke loi toimintamalleja, joiden avulla lasten ja nuorten kiinnostus kylätapahtumia kohtaan kasvoi ja talkootyö tuli tutuksi. Hanke järjesti tapahtumia yhteistyössä kyläyhdistysten tai muiden kylillä toimivien yhteisöjen kanssa. Yhteistyötä tehtiin 40 eri yhdistyksen ja yhteisön kanssa. Polvijärvellä järjestettiin esimerkiksi Talkoomaraton Kinahmossa ja Yö Omalla Kylällä-tapahtuma Ruvaslahdella, Outokummussa Kalailta ja Kyläseikkailupäivä Viuruniemessä sekä Liperissä Vinkkarin Pizzakeskiä Viinijärvellä ja Perinneilta Kaatamon marttojen johdolla. Yhteensä 121 erilaista tilaisuutta ja yhteensä 2483 osallistujaa. Hankkeen aikana syntyi 19 4H-yritystä ja hanke työllisti 20 nuorta tapahtumajärjestämisen parissa.

“Hyppy Kylille hanke sai alkunsa kyläyhdistysten kanssa tehdystä yhteistyöstä. Monessa yhdistyksessä väki vanhenee eikä nuoria saada mukaan toimintaan. 4H-toiminnassa puolestaan on huomattu, että lapset ovat innokkaita olemaan mukana tapahtumien järjestämisessä, kun he saavat tehdä itselleen sopivia tehtäviä.

Polvijärven 4H-yhdistyksellä oli vahva usko siihen, että lapset saadaan mukaan kylätoimintaan, kun yhteistyötä tehdään eri yhdistysten kanssa.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa olimme yhteyksissä Joensuun seudun Leaderiin ja saimme hyviä vinkkejä hankehakemuksen tekoon. Myönteisen rahoitushakemuksen saatuaamme hanke lähti vauhdilla käyntiin. Hankkeessa oli investointiosuus, jolla hankittiin pomppulinna kylätapahtumia varten. Kehittämissuunnitelmassa järjestettiin kylätapahtumia, opetettiin lapsille talkootyön merkitystä ja tutustuttiin erilaisiin kyläkohteisiin.”

Jenni Leppänen, Polvijärven 4H-yhdistys



Yrityshanke esimerkki

ITÄ-SUOMEN PIENELÄINTUHKAAMO – YRITYSTOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN

Itä-Suomen pieneläintuhkaamo on uusi palvelu ja uusi yritys, joka tarjoaa Pohjois-Karjalan alueella lemmikkieläinkrematoriopalveluita. Lähimmät pieneläintuhkaamot sijaitsevat Kuopiossa, Joroisissa, Mikkelissä ja Kajaanissa. Yrityksen investointituella hankittiin tuhkauksessa tarvittava laitteisto sekä kiinteistö Kontiolahden kunnan pienteollisuusalueelta. Lisäksi yritys avasi erillisen palvelupisteen, joka mahdollisti sujuvan asiakaspalvelun.

Itä-Suomen pieneläintuhkaamo sai yritystukea markkinoinnin osaamisen hankintaan sekä oman uurnamalliston kehittämistyöhön. Yrityksen palveluihin kuuluu myös lemmikin nouto asiakkaan kotoa tai eläinlääkäriasemalta. Vastaavasti uurna voidaan toimittaa asiakkaalle tai sen voi noutaa palvelupisteeltä.

Yritys on vakiinnuttanut toimintaansa. Kasvun mahdollistavat uudet toimitilat rakentuivat aiemmin hankitulle tontille vuonna 2023. Uudet tilat ja ympäristölupa mahdollistavat enimmillään 1700 pieneläimen tuhkaamisen vuositasolla.

Pieneläintuhkaamo sai vuonna 2024 Kontiolahden kunnan vuoden 2024 Innostava yritys -tunnustuksen. Tunnustus annetaan yleisöäänestyksen perusteella vuoden aikana toimintaansa aktiivisesti kehittäneelle yritykselle. Yritys sai erityistä kiitosta asiakaspalvelustaan.





Teemahankkeet

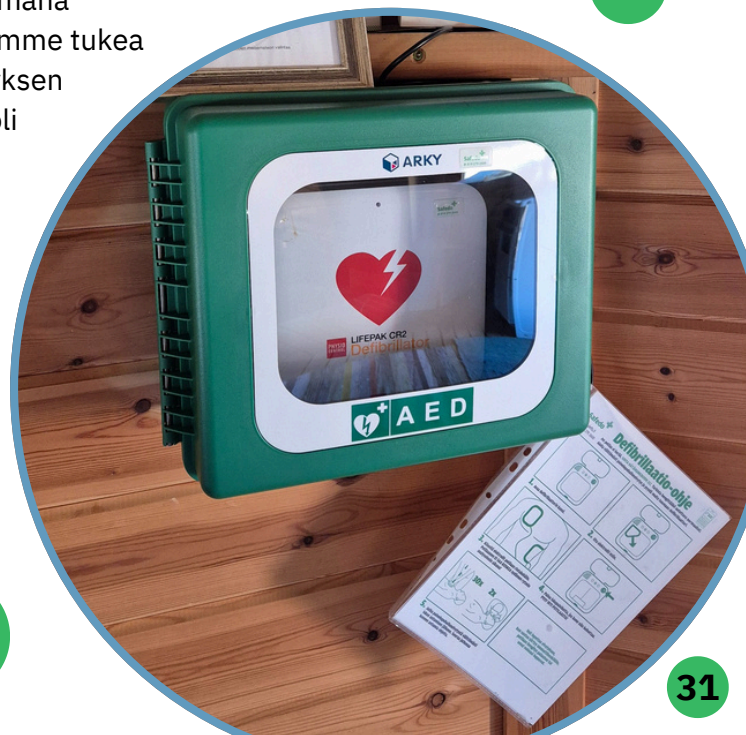
Nykyinen maailmantilanne on haastava myös kyläyhdistyksille. Varautumisesta puhutaan paljon julkisuudessa ja kylien on myös osattava varautua poikkeusoloihin. Kylätalot ovat tärkeitä kohtaamis- ja harrastamispaikkoja ja niitä voidaan käyttää myös yleisinä kokoontumispaikkoina poikkeusoloissa.

Tässä hetkessä onkin erittäin tärkeää tukea kylien turvallisuutta ja varautumista erilaisiin poikkeustilanteisiin. Vastauksena tähän käynnistimme pieniin investointeihin suuntautuvan teemahankkeen. Teemahankkeella pyrittiin helpottamaan paikallisia yhteisöjä pienimuotoisten hankintojen tekemisessä.

Esimerkkejä investoinneista olivat erilaiset kustannuksiltaan pienet - muutamista sadoista euroista muutamiin tuhansiin euroihin - kalusto- ja laitehankinnat yhteisiin kokoontumistiloihin, kuten aggregaatit, kenttäkeittiöt, palontorjuntavälineet, defibrillaattorit ja niiden säilytyskaapit sekä muut ensiapuvälineet.

Siirtymäkauden päätteeksi, vuonna 2022 haimme omana teemahankkeena **Kylävara** -hankkeen, jossa tarjosimme tukea kyläturvallisuuteen ja kylien varautumiseen. Yhdistyksen hallitus katsoi, että kyläturvallisuuden tukemiselle oli selkeä tarve.

Yhdistyksellä oli vuoden 2022 loppuun mennessä yhteensä kymmenen teemahanketta, joissa oli yhteensä 176 alatoimenpidettä. Kaksi teemahanketta kohdistui yhdistysten pieniin investointeihin, kaksi Suomen juhlavuoden tapahtumiin ja kaksi näiden tapahtumiin liittyviin investointeihin sekä kaksi nuorten kesätyöllistämiseen. Yksi teemahanke kohdistui opintomatkoihin.



Yhdistyksen omin varoin rahoitetut hankkeet

MassiMeijeri

MassiMeijeri oli Joensuun seudun Leaderin omin varoin toteutettu ”nuoriso-leader”. Nimen toiminnalle keksi Polvijärven nuorisovaltuuston jäsenet yhteisessä nuoriso-Leaderin ideointi-illassa. Meijeristä pystyi hakemaan tukea esimerkiksi omaan yritystoimintaan, harrastevälinehankintoihin tai tapahtuman järjestämiseen. MassiMeijerillä tuettiin vuosien 2021 ja 2022 aikana yhteensä 56 nuorten projektia.

MassiMeijerillä tuettiin esimerkiksi nuorten yrittäjien kesäkahvilatoimintaa, metsän- ja pihanhoitotöitä sekä käsityöyrittäjiä. Yhteisiä nuorten harrastusvälineitä hankittiin esimerkiksi metsästysseurojen majoille ja kylätaloille. Hakijoista löytyi myös useampi tiivis harrastusporukka, jotka hankkivat yhteistä tekemistä niin moottoriajoneuvoharrastukseen kuin kuntoiluun.

Innovaatiopelto

Yhdistys päätti testata pienimuotoista, kokeilevaa maataloutta yhdistyksen omin varoin.

Innovaatiopelto-tuella edistettiin yhdessä tekemistä ja verkostoitumista, ympäristön viihtyvyyden ja ulkonäön kohentumista, innovatiivisuutta sekä kokeilevaa toimintaa ja kädentaitoja. Myös ympäristöystävällisyys ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen ovat tämän kokeilun keskiössä.





Hakemuksia innovaatiopelloksi saimme yli 20 ja kohteiksi valikoitui seitsemän toisistaan erilaista kokeilua. Kohde ei saanut sijaita tukikelpoisella alalla. Tukea myönnettiin innovaatiopellon toteuttamiseen, kuten siemen-, taimi-, tarvike- tai raivauskuluihin. Hakijana piti olla vähintään kolmen henkilön ryhmä tai yhdistys, jossa oli mukana yksi täysi-ikäinen vastuhenkilö. Tuen määrä oli enintään 2000 euroa yhdistystä tai ryhmää kohden.

Saimme paljon positiivista näkyvyyttä kokeilulla. Kohteissa oli kylän yhteinen perunamaa ja pottufestarit, koulun kanssa yhteistyössä hoidettu hyötypuutarha, laskettelurinteen hyötykäyttö kesäaikana pörriäispeltona, vanhan kasvimaan elvytystä sekä istutuskokeiluja.

Yhteistyöhankkeet

Viestintä

Yhdistys hallinnoi ja toteutti maakunnan yhteistä maaseutuviestintää tekevää **Viesti ja vaikutu!** -hanketta, joka alkoi vuonna 2019. Mukana hankkeessa olivat Vaara-Karjalan Leader ry ja Keski-Karjalan Jetina ry. Viestintäyhteistyössä oli ELY-keskuksen ja kolmen pohjoiskarjalaisen Leader-ryhmän lisäksi Pohjois-Karjalan maaseutupalvelut.

Viestintähankkeella toteutettiin esimerkiksi suosittuja maaseutukehittäjien aamukahveja ja Paikallinen maaseutuaamu -virtuaalisia aamukahvitapahtumia. Yhteisten viestintähankkeiden näkyvin ja tunnetuin tuotos Maakaista.fi -sivusto täytti vuonna 2021 kymmenen vuotta. Juhlavuotta juhlistettiin uudistamalla sivujen visuaalinen ilme ja tarjoamalla viestinnällistä koulutusta.

Yritysryhmähankkeiden hallinnointi

Vuonna 2019 aloitettujen yritysryhmähankkeiden kanssa jatkettiin toimenpiteitä. Liperiin keskittynyt neljän matkailuyrityksen **Laatua Liperin matkailuun** -yritysryhmähanke oli melko pieni, kustannusarvioltaan noin 30 000 euroa. Yritykset kaipasivat yhteistä koulutusta erityisesti nettinäkyvyyden parantamiseen ja turvallisuuskoulutukseen.

Elintarvikealan viiden yrityksen **Vastuulliset valmistajat** -yritysryhmähankkeessa keskityttiin tuotannon vastuullisuuskoulutukseen. Yrityskohtaisesti parannettiin näkyvyyttä ja markkinointia sekä haetaan uusia raaka-aineiden tuottajia. Hankkeen kustannusarvio oli 287 000 euroa.

Euroopan meri- ja kalatalousrahasto, EMKR

Itä-Suomen Kalatalousryhmän EMKR-rahoituksella toteutimme **Kansainvälistyminen ja verkostoituminen, opintomatkat**-hanketta. Ammattikalastajille, kalastusmatkailuyrittäjille sekä kalavesien kunnostamisesta kiinnostuneille toteutettiin opintomatkoja koti- ja ulkomaankohteisiin.

Vuonna 2019 toteutuivat opintomatkat Ruotsiin ja Hollantiin. Keväällä 2020 oli tarkoitus hakea oppia Ahvenanmaan kalastusmatkailuyrittäjiltä ja käydä kalastusalan messuilla. Matkat toteutettiin COVID-19-pandemia vuoksi vuonna 2022.





5. Leader-ryhmä alueensa kehittäjänä

Maakunnallisen maaseuturahaston viestintähankkeen kautta yhdistys on keskeinen viestinnän ja yhteistyön solmukohta. Tiiveintä yhteistyö on muiden Pohjois-Karjalan Leader-ryhmien ja Maaseudun sivistysliiton, Pohjois-Karjalan Kylät ry:n sekä Pohjois-Karjalan maaseutupalveluiden kanssa. Käytännössä tämä on merkinnyt viestintäyhteistyön lisäksi yhteisiä kyläkierroksia ja yleisötilaisuuksia sekä edustusta hallituksissa. Osaltaan yhteistyö on ollut maaseutualueilla tarvittavien hankkeiden ideointia ja suunnitteluakin.

ELY-keskuksen kanssa jatkoimme yhteistyöryhmän kokoontumisia. Kokoontumisissa välitetään tietoa niin Leader- kuin muistakin maaseudun kehittämishankkeista ELY-keskuksen eri osastojen kuin myös Maakuntaliiton ja TE-toimiston välillä.

Yhdistyksellä on ollut edustusta paikallisissa, maakunnallisissa sekä valtakunnan tason ohjaus- ja työryhmissä; esimerkiksi Pohjois-Karjalan maaseutusuunnitelman ohjausryhmässä ja maaseutuohjelman viestijöiden verkostossa. Olemme olleet mukana myös Itä-Suomen kalatalousryhmässä.

Yhdistys on vastannut maakunnallisesta maaseutuohjelman viestinnästä ohjelmakaudella 2014–2020 sekä siirtymäkaudella 2021–2021. Yhteistyön kautta verkostoon ovat tulleet mukaan ELY-keskus ja kaksi muuta Pohjois-Karjalan seutukunnallista maataloushallinnon yhteistoiminta-aluetta (Pielisen-Karjalan ja Keski-Karjalan maaseutupalvelut) sekä ProAgria Pohjois-Karjala.

5.1. Leader-ryhmän oma toiminta ja verkostot

Siirtymäkauden alussa toimintaamme vaikuttivat pitkälti koronarajoitukset. Työntekijät olivat etätöissä tai työskentelivät yksin toimistolla, hankeneuvontaa ja kokouksia pidettiin etänä ja kokouksissa toimittiin erityisvalmisteluin. Koronarajoitusten helpottaessa pääsimme kentälle kiertämään kyllä ja tapahtumia sekä tekemään perustyötä kuten tiedottamista, neuvontaa ja aktivointia lähikontaktein.

Tätä kaikkea tehtiin 2021–2022:

- Neuvottiin ja käsiteltiin 62 uutta hanketta
- Hallitus kokousti 21 kertaa (joista kaksi sähköpostikokousta)
- Kylävara-teemahanke ja 12 alatoimenpidettä
- Nuorten MassiMeijeri-kohteita rahoitettiin 16 kappaletta
- Olimme mukana erilaisissa tapahtumissa (Suomen luonnonpäivä, Polvijärvi-päivät, Liperin Leipäpäivä, Lähiruokapäivä, Perheiden paikan kuntatapahtumissa Heinävedellä ja Liperissä, sekä järjestötapaamisissa)
- Lähetettiin Lammasliveä (Instagram) maaliskuussa 2021 suoraan Satalammasta-tilalta.
- Yhteisöllisiä etätyöpäiviä viisi (tämä toimintamalli oli onnistunut)
- Jäsenkirjeitä kahdeksan
- Aktiiviset some-kanavat (FB, Instagram ja Twitter)
- Työntekijöitä oli vuoden aikana yhteensä seitsemän, joista kaksi pitkäaikaista tekijää jäi eläkkeelle
- Henkilöstöä vaihtui myös Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa, joka vaikutti myös Leader-toimintaan muuttuneina tulkintoina, myös hankkeiden päätöksen teossa oli vuoden 2022 viivettä
- Laatu- ja strategiaryhmä kokousti kolme kertaa
- Tehtiin yhdistykselle uusi strategia ja hankevalintakriteerit
- Strategian penkkikahvilatilaisuuksia 14
- Toimiston tyhjennys, arkistojen läpikäynti ja muutto
- Kirjanpidon yksinkertaistaminen ja valmistelu tilitoimistoon
- Oma innovaatiopeltokokeilu ja seitsemän rahoitettua kohdetta
- Kirjoitettiin ostopalveluna maaseutupalvelujen maaseutuohjelma vuosille 2023–2027





Lammaslive

Ylen korona-ajan Pentulive-lähetysten innoittama halusimme järjestää oman Lammasliven polvijärveläiseltä Satalammasta lammastilalta. Lammaslive järjestettiin 14.–18.3.2021 iltaisin klo 18–20. Toiveissa oli, että kevään karitsointi nähtäisiin Lammaslivessä, mutta karitsat antoivat odottaa itseään. Myöhemmin julkaisimme erikseen kuvia ensimmäisistä karitsoista. Lammaslive sai loistavan vastaanoton ja Instagramissa livelähetystä seurasi useampi sata tiliä.

Yhteisölliset etätyöpäivät

Koronan helpottaessa syksyllä 2022 järjestimme joka toinen keskiviikko yhteisöllisiä etätyöpäiviä eri puolilla toimialuetta. Paikallisia toimijoita ja ihmisiä kutsuttiin tekemään yhdessä etätoita. Etätyöpäiviä järjestettiin kylätaloille, kirjastoissa ja kuntien toimitiloissa. Samalla paikalliset hanketoimijat saivat apua hankehallinnossa ja hankkeiden hakemisessa. Toimintamalli oli onnistunut, kävijät antoivat kiitosta jalkautumisesta ja yhteisöllisyyden tukemisesta. Yksin ei tarvinnut työskennellä, edes Leader-työntekijöiden.

Strategiatyö, tuleva ohjelmakausi ja siirtymäkausi

Vuoden 2022 aikana viimeistelimme seuraavan rahoituskauden strategiaa ja dynaamista verkostoaanalyysia. Toimialueen kunnilta saimme sitoumukset ja nämä asiakirjat lähetettiin maa- ja metsätalousministeriöön. Hankevalintakriteerit valmisteltiin yhdessä yhdistyksen laatu- ja strategiaryhmän kanssa ja pienillä muutoksilla hallitus hyväksyi ne joulukuussa pidetyssä hallituksen kokouksessa.

Laatutyö

Laatutyöhön liittyvää vertaisauditointia oli tarkoitus jatkaa Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n kanssa, mutta COVID-19-pandemia sotki suunnitelmat. Oma, sisäinen laatutyö kuitenkin jatkui. Laatukäsikirjaa päivitetään vuosittain.



5.1. Yhdistys ja resurssit

Jäsenistö

Sekä vuonna 2021, että vuonna 2022 pidettiin yksi sääntömääräinen kokous. Vuonna 2022 osallistui paikan päällä 23 yhdistyksen jäsentä ja seitsemän etäyhteydellä. Yhdistyksen jäsenmäärä vuoden 2022 lopussa oli 353. Jäsenmäärä on kasvanut neljällä jäsenellä vuoteen 2021 verrattuna. Vuosien 2021 ja 2022 aikana jäsenmaksun maksoivat 87 yhteisöä ja 116 yksilöjäsenmaksua.

Jäsenistölle järjestettiin kulttuurilauantai Liperin Niinikon kylätalolla, jossa esitettiin Teatteri-Traktorin kiertuenäytelmä Guru - pikasiivoa elämäsi tunnissa. Tapahtuman buffetin järjestivät Liperinsalon nuoret. Tapahtumaan osallistui reilu 30 eri-ikäistä kyläkulttuurin ystävää.

Hallitus

Yhdistyksen hallituksen valinnassa on noudatettu yhdistyksen sääntöjä. Hallitus on valittu vuodeksi kerrallaan keväisin pidettävässä sääntömääräisessä vuosikokouksessa. Vuosikokouksessa valittu hallitus toteutti kolmikantaisuusperiaatetta niin hyvin kuin on ollut mahdollista.

Hallitus kokoontui vuonna 2021 kymmenen kertaa ja 2022 aikana 11 kertaa, näistä kaksi oli sähköpostikokousta. Hallituksen avuksi perustettuun laatu- ja strategia -ryhmään kuuluivat uudelleen järjestäytymisen jälkeen yhdistyksen puheenjohtaja Teuvo Mutanen ja varapuheenjohtaja Jarkko Antikainen sekä hallituksen jäsenistä Jaana Karppanen (julkisen tahon edustaja), Taru Riikonen (yhteisöedustaja) ja Saara Sormunen (yhteisöedustaja). Ryhmä kokoontui kaksi kertaa vuonna 2022. Myös henkilöstö osallistui ryhmän kokouksiin.





Henkilöstö

Yhdistyksemme pitkäaikaiset työntekijät toiminnanjohtaja Antero Lehikoinen ja hankesihteeri Riitta Martikainen eläköityivät vuonna 2022. Hankeneuvoja Anna-Maria Hämäläinen siirtyi alkuvuodesta –22 takaisin kokoaikaiseksi työntekijäksi ja hänen tehtävänimikkeensä vaihdettiin johtavaksi Leader-asiantuntijaksi yhdistyksen toimintatapojen muutosten myötä.

Toiminnanjohtajan paikka julistetiin avoimeksi lokakuussa 2021. Toiminnanjohtajan tehtävässä aloitti vuoden 2022 alusta aiemmin yhdistyksen tiedottajana toiminut Mari Voutilainen.

Lisäksi yhdistyksen palveluksessa olivat sisällöntuottaja Jaana Parkkinen ja web-designer Siiriliina Riikonen yhdistyksen hallinnoimassa viestintähankkeessa. Vuonna 2021 Heli Jolkkonen toimi ensin agrologiharjoittelijana ja sen jälkeen osa-aikaisena Leader-asiantuntijana Innovaatiopelto-hankkeessa.





Sääntömuutokset

Yhdistyksen sääntöjä muutettiin vuoden 2021 yhdistyskokouksessa. Sääntöjen 7§ tarkennettiin kohta: Mikäli varsinainen jäsen ei ole maksanut jäsenmaksuaan kokousvuonna ennen kokousajankohtaa eikä edellisen kalenterivuoden aikana, hän ei voi käyttää äänioikeuttaan. Ajantasaiset säännöt löytyvät yhdistyksen verkkosivuilta.



6. Tavoitteet seuraavalle kaudelle

Yhdistyksen toimisto muutti vuoden 2022 lopussa uusiin tiloihin Ortodoksiselle kulttuurikeskukselle. Ympäristö on oikein oivallinen, sillä alueemme kulttuuriperinnössä karjalaiset juuret ovat hyvin näkyvä osa. Samalla myös siirryttiin täysin sähköiseen kirjanpitoon sekä tilitoimiston asiakkaaksi. Uudistusten kautta uudelle ohjelmakaudelle.

Joensuun seudun Leaderin paikallinen kehittämisstrategia vuosille 2023–2027 kantaa nimeä Avoimesti, rohkeasti, yhdessä tehden. Yhdistyksenä emme pelkästään kanavoi hankerahoitusta eteenpäin vaan toimimme monipuolisesti laajassa yhteistyöverkostossa maaseudun ja koko seutukunnan tavoitteiden eteen. Tavoitteenamme on maaseudun kokonaisvaltaisen kehittymisen tukeminen ja kehitystyössä mukana oleminen. Leader-yhdistyksen tehtävänä on tunnistaa muutoksia ja trendejä sekä tukea muutosten positiivisia vaikutuksia että taklata negatiivisia ilmiöitä paikallisella tasolla.

Uudellakin ohjelmakaudella olemme mukana tukemassa yhteisöllisyyttä, joka on paikallisen kehittämisen edellytys. Yhteisöllisyydestä kumpuaa toimeliaita kyliä, uudistuvia yhdistyksiä, monipuolista ja paikallista yritystoimintaa ja yhteisöllisiä ympäristötekoja. Nämä ja monta muuta asiaa toteutamme yhdessä tehden.

